

Nr 454

Av herr **Larsson** i Hedenäset, om utredning för främjande av samarbete mellan enskilda skogsägare för ett rationellt skogsbruk.

Under senare tid har en ganska intensiv debatt pågått om tillståndet i våra skogar avseende såväl skogsvårdens läge som virkestillgången och den inbördes avvägningen av olika skogsvårds- och avverkningsmetoders olika värde ur skogshushållningssynpunkt. Debatten har därvid ofta urartat i en förvirrad och i många avseenden missvisande bevisföring rörande läget inom olika skogsägarkategorier. Olika motiv har därvid gjort att inflytelserika krafter särskilt sökt misstänkliggöra skogsvårdens tillstånd inom den övervägande delen av den svenska skogen, nämligen bondeskogen. Att debatten från vissa håll närmast haft till syfte, att inför en förestående omarbetning av våra jordförvärvslagar luckra upp det sedan seklets början i realiteten gällande förbudet för bolag och liknande sammanslutningar att förvärva skogsmark, torde onekligen vara ganska klart. Tyvärr har härigenom det positiva i debatten, nämligen möjligheten att få penetrerat de olika frågekomplex som alltid måste hållas levande i fråga om skogsvården och därmed Sveriges framtida möjligheter att fortfarande ur sin mest betydande naturrikedom hämta underlag för en alltmer höjd levnadsstandard, kommit att i någon mån skjutas åt sidan. För dem som i likhet med mig anser, att klancket på den svenska bondeskogen generellt sett är opåkallat, och som med skärpa vill framhålla att prisandet av andra skogsägarkategoriernas åtgöranden är, även i den mån det har ett faktiskt underlag, alltför bundet till tidsaktuella sammanhang, gäller det dock att nu liksom tidigare söka bedöma vilka åtgärder som i varje tidsperiod kan anses påkallade och möjliga att genomföra. När man diskuterar befintlig statistik över olika skogsvårdsåtgärder bör det uppmärksammas, att de olika ägarkategoriernas innehav av olika slags skogsmarker är varierande, med ty åtföljande skilda behov i fråga om olika skogsvårdsåtgärder. Sålunda synes bondeskogarna generellt sett ligga så till, att självföryngring i större omfattning kan vara en tillfredsställande återväxtåtgärd på dessa än på t. ex. statens skogar och i viss omfattning även bolagens skogar. Vidare fordrar olika avverkningsätt olika återväxtåtgärder. Sålunda tarvar trakthuggningen, som väl företrädesvis hänför sig till statens och bolagens skogar, återväxtåtgärder av helt annat slag än gallringshuggningen, som fortfarande är den mest förekommande avverkningsformen på bondeskogarna. I detta sammanhang torde väl också

böra påpekas att någon vinst ur skogsvårdssynpunkt för det ena eller andra avverknings sättet i varje fall icke hittills med säkerhet kunnat påvisas. Vad nu anförts visar, att någon värdering av skogstillståndet på grund av statistiskt påvisade olikheter beträffande olika skogsägarkategorier knappast kan göras. Därtill kommer, att mycket skogsvårdsarbete på bondeskogarna knappast avtecknar sig i förefintlig statistik. Sålunda torde enbart gallringen för erhållande av ved och förbrukningsvirke på bondeskogarna innefatta icke obetydliga moment av värdefullt skogsvårdsarbete.

Emellertid bör dessa konstateranden icke undanskymma det faktum, att mycket ytterligare kan göras för att förbättra och förbilliga skogsvård och skogsavverkning på våra skogar. Detta gäller samtliga skogsägarkategorier. I detta sammanhang är det emellertid min avsikt att i huvudsak uppmärksamma bondeskogsbruket, eftersom uppdelningen på ett stort antal ägare, vilket ur många synpunkter är av grundläggande värde för vårt land och vår ekonomiska och sociala demokrati, givetvis också medför problem av speciell art. Lösningen av dessa problem har emellertid väsentligt underlättats genom den utbredning som skogsägarnas samarbete i skogsägarföreningarna fått.

Problemen i fråga hänför sig i huvudsak till den alltmer ökade mekaniseringen av skogsbruket. Sålunda tarvar transportsystemets omläggning från hästar till bilar och traktorer ett ökat samarbete kring skogsvägarna. Nyare dikningsmetoder såsom sprängning och maskingrävning fordrar också fastare kontakt mellan flera ägare. Värdefulla initiativ har tagits i denna riktning av skogsägarnas organisationer. I skrivelse till Kungl. Maj:t har också Sveriges skogsägarföreningars riksförbund hemställt om vissa statliga åtgärder för att underlätta och effektivisera samverkan mellan skogsägarna.

Oavsett utvecklingen av detta samarbete påfordrar emellertid ett annat problem särskilda åtgärder från statsmakternas sida. Vid skiftenas och avvittringarnas genomförande i stora delar av vårt land har från statsmakternas sida tillåtits och befrämjats en skiftespolitik som med hänsyn till senare erfarenheter visat sig medföra stora olägenheter. Sålunda har en uppdelning av skogsmarken i alltför många skiften per hemman ofta kommit till stånd. Därtill har en arrondering av skogsmarken genomförts, som i många fall lett till stora svårigheter för skogsvården och skogsavverkningen. Det saknas sålunda icke exempel på skiften, som med något tiotal meter i bredd sträcker sig flera kilometer över olika slags skogsmark och impediment. Den största nackdelen är kanske, att skiftena icke sträcker sig i den riktning, som borde betingats av de lämpligaste drivningsvägarna och dylikt. Vidare har ofta s. k. utskiften lagts alldeles onödigt långt borta, eftersom stats- och bolagsskog befinner sig betydligt närmare. Omskiften och ägoutbyten skulle i dylika fall kunna medföra betydande fördelar för alla parter. Emellertid leder nu tillämpade system ofta till alltför höga kostnader och

för lång tidsutdräkt för att intresserade skogsägare skall kunna påkalla åtgärder i den mån sådana över huvud taget är möjliga.

Det bör närmare undersökas vad som kan vara att göra för att om möjligt förenkla handläggningen av sådana omskiften och därmed nedbringa kostnaderna för desamma. Frågan om särskilda statsbidrag för ifrågavarande ändamål, liksom de förstärkningar av lantmäterioorganisationen som kan vara påkallade, bör även bli föremål för närmare överväganden.

Som ovan antytts torde statsmakterna ha ett betydande medansvar för nu rådande, på många håll mindre rationella arrondering. Därför synes ock en positiv medverkan från statens sida vara påkallad. Understrykas må jämväl, att vad som på detta område kan göras bör ske i samarbete med de enskilda skogsägarna och under fullt frivilliga former.

Med stöd av vad som ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning

dels i syfte att främja en utveckling mot ytterligare samarbete enskilda skogsägare emellan för ett rationellt skogsbruk,

dels ock i syfte att underlätta ernåendet av en förbättrad arrondering av bondeskogsbruket.

Stockholm den 26 januari 1955

Harald Larsson
i Hedenäset
